

Egoïsteneconomie

donderdag 8 september 2011, de Accountant (door Tom Nierop) |

Een brede intellectuele visie op economie en samenleving zie je accountants niet dagelijks verkondigen. Zeker niet publiekelijk. Opleiding en beroep zijn daar ook niet voor opgericht. Des te verheugender als het wel een keer gebeurt. In juni 2011 verscheen het boekje 'Goed bestuur in de egoïsteneconomie' van registeraccountant Hans Dijkstra, werkzaam bij 'een groot accountantskantoor'. Verder is er weinig over hem bekend. Afgaande op enkele terloopse bijbelcitaten is het waarschijnlijk een religieus man, maar dat speelt in zijn boekje geen rol. Dijkstra bepleit daarin, als remedie voor een economie 'die beheerst wordt door egoïsme en kortetermijndenken' en waar 'aandeelhouders aandeelhandelaars bleken', de introductie van 'verantwoord eigenaarschap' als voorwaarde voor een meer solide kapitalisme.

Dijkstra is geen partner, hoogleraar of universitair docent, maar hij toont in zijn verhandeling meer visie en bagage dan zijn prominente collega's - een enkele uitzondering niet te na gesproken. Zijn betoog getuigt van belesenheid, gezond verstand en maatschappelijk besef, zijn analyse en toon zijn kritisch maar nergens ongenueanceerd. Dijkstra prikt feilloos heen door geklets over marktwerking, zelfregulering, 'vertrouwen', onafhankelijkheid, gevestigde belangen en opportunistisch verzet tegen 'meer regels'. En hij onderbouwt zijn verhaal met treffende citaten en literatuurverwijzingen.

'De egoïsteneconomie' gaat niet primair over accountants, maar het beroep komt wel aan de orde. Soms op behoudende wijze, bijvoorbeeld waar hij het aan de commissarissen acht, en niet primair aan accountants zelf, om een gezonde verhouding tussen controle en advies te bewaken. Maar er worden ook kritische, soms fundamentele, noten gekraakt.

Zo ziet hij (ook) bij accountants het 'terugkerende patroon bij zelfregulering' om pas bij dreiging van wetgeving zelf in beweging te komen. Beweging die bijna altijd te laat is. Verandering wordt volgens hem mede bemoeilijkt door de eenvormigheid in de top. "Niet alleen speelt hierbij de bijna natuurlijke socialisatie, maar bij veel partnerships van professionals geldt dat er op topniveau niet of nauwelijks echt 'vers bloed' instroomt dat andere meningen meebrengt."

Accountants moeten volgens hem kiezen voor ofwel werken voor het algemeen belang, en dan zelfstandig blijven, ofwel vooral zakelijk relevant zijn en dan het risico lopen te worden genationaliseerd. Een oplossing kan volgens hem zijn het afschaffen van de wettelijke controleplicht voor niet-beursgenoteerde ondernemingen.

Dijkstra wijst bij zijn analyse van het ontspoorde vrijemarktsysteem niet op een paar 'schuldigen' maar benadrukt de collectieve verantwoordelijkheid van consumenten, producenten, aandeelhouders en overheid. Zonder de maakbaarheid van systemen te overdrijven stelt hij dat meer sturing mogelijk is dan nu gebeurt. In feite pleit hij voor een soort Rijnlands model.

Niet alles in Dijkstra's betoog is even nieuw, maar het heeft een opvallende breedte, diepgang en samenhang, die in deze korte column geen recht kunnen worden gedaan. Bij welk big four kantoor hij werkt, vertelt hij niet. Maar het is mooi dat men deze publicatie blijkbaar niet in de weg heeft gestaan.

Allemaal erg positief dus. Enige kanttekening is de soms wat merkwaardige interpunctie. Maar over het geheel gezien is dat slechts geneuzel over, eh..., punten en komma's dus.

Tom Nierop

Deze bijdrage is ook als column geplaatst in het septembernummer van Accountant.